

Tipuri definite de utilizator (enumerări, structuri, uniuni)

29 noiembrie 2005

Tipuri enumerare

Folosite pentru a da nume simbolice unui șir de valori numerice.

Sintaxa: `enum identificadoropt { lista-constante } listadeclaratoriopt ;`

– constantele pot avea specificate valori (și o valoare se poate repeta)

```
enum luni_curs {ian=1, feb, mar, apr, mai, iun, oct=10, nov, dec};
```

– implicit, șirul valorilor e crescător cu pasul 1, iar prima valoare e 0

– un nume de constantă nu poate fi folosit în mai multe enumerări

– tipurile enumerare sunt tipuri întregi

⇒ variabilele enumerare se pot folosi la fel cu variabilele întregi

– cod mai lizibil decât prin declararea separată de constante

```
enum {D, L, Ma, Mc, J, V, S} zi; // tip anonim; declara doar var.zi
```

```
// tipul nu are nume ==> nu mai putem declara altundeva variabile
```

```
int nr_ore_lucru[7]; /* număr de ore pe zi */
```

```
for (zi = L; zi <= V; ++zi) nr_ore_lucru[zi] = 8;
```

Structuri

Folosite pentru gruparea mai multor elemente de tipuri de date diferite
– exemplu clasic: înregistrare din bază de date despre persoane

```
struct student {  
    char *nume, *prenume; // lungimea poate varia dar trebuie alocat!  
    char *adresa; // structura are loc pentru pointer, nu pentru sir!  
    char nr_tel[10];      /* sau long, suficient pentru 9 cifre */  
    float medie_an[5];    /* mediile pe ani de studiu */  
    float nota_dipl;     /* nota la examenul de diploma */  
};
```

```
struct identificatoropt { lista-câmpuri } lista-declaratoriopt ;
```

- elementele unei structuri se numesc *câmpuri* (engl. fields)
- pot fi de orice tip, dar nu de *același* tip structură (nu recursiv)
- structuri de tip diferit pot avea fără conflict nume de câmpuri identice
- structuri, tablouri, uniuni = tipuri *agregate* (complexe, nu simple)

Generalități. Sintaxă

Numele (*specificatorul*) de tip e format din cuvântul cheie **enum**, **struct** și **union**, urmat de un *identificator*.

- folosit ca: `enum culoare, struct elev`; nu doar: `culoare, elev`
- dar se poate defini cu `typedef` un nume de tip de sine stătător

Eticheta (*tag*) unui astfel de specificator de tip e într-un spațiu de nume *separat* de identificatorii obișnuiți și etichetele de instrucțiuni, dar *comun* pentru cele tipurile `enum`, `struct`, `union`

⇒ putem avea: `int l; struct l; goto l;` dar nu `enum l; struct l;`

Putem folosi diverse variante de sintaxa:

```
struct s { /* */ }; /* apoi declaram */ struct s x, y;  
struct s { /* */ } x, y; /* declaram direct si var. */  
struct { /* */ } x, y; // tip anonim, doar cu variabilele x, y  
typedef struct s { /* */ } s_t; struct s x; s_t y; // la fel
```

Utilizarea structurilor. Operatori

Accesul la câmpuri: se face cu sintaxa *nume_variabila.nume_câmp*
operatorul de *selecție* . (considerat operator postfix)

```
struct student s;  
s.nume = "Stefanovici";  
strcpy(s.telefon, "256123456");  
s.medie_an[2] = 9.35;
```

Inițializarea structurilor: câmp cu câmp, între acolade, ca și pentru
alte agregate: `struct point { float x, y; } pct1 = { 2.5, 1.5 };`

Literale compuse (*nume-tip*) { *inițializatori* }

– sunt obiecte fără nume, de tipul indicat; pot fi utilizate în program

```
void drawpoint(struct point p);  
struct point p2;  
p2 = (struct point) { -1, 2 };  
drawpoint((struct point) { 1.5, 2.5 });
```

Disponerea câmpurilor în structuri

- făcută de compilator în ordinea declarării câmpului
- pot fi însă spații goale între câmpuri pentru *aliniera* lor eficientă.

```
struct s {  
    char c; // la deplasamentul 0 în structură  
    int n;  // poate la deplasament 4 (pe arh. de 32 biți)  
    char a[10]; // poate după el sunt doi octeți liberi  
    double d; // pentru ca d să fie tot la multiplu de 4  
} x;
```

Putem afla disponerea câmpurilor făcând diferențe între adresele lor:

$(\text{char } *)\&x.n - (\text{char } *)\&x$ indică deplasamentul câmpului n
(conversie pt. pointeri de același tip, $\text{char } *$ pt. dimensiune numerică)

La fel: macro-ul `offsetof(tipstruct, numecamp)` (`stddef.h`)
`offsetof(struct s, n)` dă deplasamentul lui n în structura s

Utilizarea structurilor (cont.)

Structurile *pot* fi atribuite în totalitatea lor.

```
struct point p1, p2; p1 = p2;
```

Structurile *pot* fi transmise către / returnate de funcții.

Pt. dimensiuni mari, se preferă transmiterea / returnarea de pointeri.

Structurile *nu pot* fi comparate cu operatori logici

⇒ trebuie comparate individual câmpurile lor !

Compararea zonei de memorie cu `memcmp`: doar dacă structurile sunt inițializate la fel (spațiile goale pot avea valori nedeterminate)!

```
int memcmp(const void *s1, const void *s2, size_t n);
```

(returnează 0 la egalitate, sau diferența între primii doi octeți neegali)

```
struct { /* ceva câmpuri */ } x, y;
```

```
if (memcmp(&x, &y, sizeof x)) { /* sunt diferite */ }
```

Pointeri la structuri

Frecvent: accesul la câmpuri prin intermediul unui pointer la structură:

```
struct student *p; /* p = ... */ (*p).nota_dipl = 9.50;
```

Operatorul `->` e echivalent cu indirectarea urmată de selecție:

`pointer->nume_câmp` e echivalent cu `(*pointer).nume_câmp`

Operatorii `.` și `->` au precedența cea mai ridicată, ca și `()` și `[]`

Atenție la ordinea de evaluare !

<code>p->x++</code>	înseamnă	<code>(p->x)++</code>
<code>++p->x</code>	înseamnă	<code>++(p->x)</code>
<code>*p->x</code>	înseamnă	<code>*(p->x)</code>
<code>*p->s++</code>	înseamnă	<code>*((p->s)++)</code>

Structuri și tablouri

În C, tipurile agregat pot fi combinate arbitrar (tablouri de structuri, structuri cu câmpuri de tip tablou, etc.)

Tipurile trebuie definite în așa fel încât să grupeze logic datele.

Ex.: dacă două tablouri au același domeniu pt. indici și datele de la același indice sunt folosite împreună, e preferabilă gruparea în structură:

```
char* nume_luna[12] = { "ianuarie", /* ... , */ "decembrie" };
char zile_luna[12] = { 31, 28, 31, 30, /* ... , */ 30, 31 };
/* e preferabilă varianta următoare */
typedef struct {
    char *nume;
    int zile;
} tip_luna;
tip_luna luni[12] = {"ianuarie",31}, /*...,*/ {"decembrie",31}};
```

Structuri cu tablou flexibil

Excepțional, ultimul câmp dintr-o structură cu mai multe câmpuri poate fi tablou fără dimensiune specificată.

– dimensiunea structurii e deplasamentul unei structuri identice în care tabloul ar avea elemente (ține cont de aliniere)

– folosire: prin alocare dinamică, cu lungimea dorită a tabloului:

```
typedef struct s {
    int l;
    char s[];
} string;
string *ps;
char tab[] = "un sir";
int l = strlen(tab);
ps = malloc(sizeof(struct s) + l);
if (ps) {
    ps->l = l;
    memcpy(ps->s, tab, l);
}
```

Structuri de date recursive

Un câmp al unei structuri nu poate fi o structură de același tip (s-ar obține o structură de dimensiune infinită/nedefinită!).

Poate fi însă *adresa* unei structuri de același tip (un pointer)!

⇒ structuri de date recursive, înlănțuite (liste, arbori, etc.)

```
struct wl {          /* tag-ul wl e necesar în declararea lui next */
    char *word;      /* informația propriu-zisă */
    struct wl *next; /* pointer la același tip de structură */
};                  /* definește tipul struct wl */
```

Un arbore binar, având în noduri numere întregi:

```
typedef struct t tree; /* definește tipul incomplet tree */
struct t {
    int val;
    tree *left, *right; /* folosește numele din typedef */
};                      /* tree și struct t sunt complete și echivalente */
```

Câmpuri pe biți

Se pot declara câmpuri întregi cu un număr specificat de biți

⇒ Testarea/setarea unor biți se face folosind direct numele câmpului fără a fi nevoie de definirea de măști și utilizarea unor operatori pe biți

câmp ::= nume : int_const ; | : int_const ;

```
struct packet {
    int : 2;          /* primii doi biți nu interesează */
    int error: 1;    /* intreg pe un bit: 0 sau 1 */
    int status: 3;   /* intreg pe 3 biți: 0 .. 7 */
    int : 0;         /* forțează alinierea la octetul următor */
    int seq_no: 4;   /* intreg pe 4 biți: 0 .. 15 */
} pkt;
if (pkt.error) { ... }
else if (pkt.status == 5) { ... }
else pkt.seq_no++;
```

Uniuni

Agregate a căror valoare poate avea date de tipuri diferite, după caz.

Sintaxa: similară cu cea pentru structuri

```
union opt_nume_tip { lista_câmpuri } opt_lista_declaratori ;
```

Lista de câmpuri este însă o listă de variante:

- o variabilă *structură* conține *toate* câmpurile declarate
- o variabilă *uniune* conține *exact una* din variantele date (dimensiunea tipului e dată de cel mai mare câmp)
- o variabilă uniune *nu conține* informații despre varianta reprezentată
- acest lucru trebuie memorat *explicit* în program (în altă variabilă)

Exemplu: un analizor lexical (prima fază a compilatorului) returnează:

- un cod întreg pt. fiecare atom lexical (cuvânt cheie, operator, etc.)
- date suplimentare pentru identificatori (nume) și constante (valoare)

```
enum tok { IDENT, INUM, FNUM, DO, IF, ..., PLUS, ..., COMMA, ... };
typedef union {
    char *id;    /* șir de caractere pentru identificator */
    int ival;   /* valoare pentru constantă întreagă */
    float fval; /* valoare pentru constantă reală */
} lexvalue;
enum tok token;
lexvalue lv;
switch (token) {
    case IDENT: printf("%s", lv.id); break;
    case INUM:  printf("%d", lv.ival); break;
    case FNUM:  printf("%f", lv.fval); break;
}
```

Definirea tipurilor: observații practice

- definirea unor nume de tip (`typedef`) facilitează înțelegerea codului
- tablouri: folosiți dimensiuni constante simbolice (nu direct numere) (modificările ulterioare sunt necesare într-un singur punct în program)

```
#define LEN 20      /* LEN e substituit cu 20 de preprocesor */  
int a[LEN], i;  
for (i = 0; i < LEN; ++i) { /* ceva */ }
```
- concepeți structuri de date ușor de modificat și de extins
- anticipați limitările care pot deveni rapid problematice
  - adresarea segmentată pe 16 biți în procesoarele Intel (depășită)
  - utilizarea a doar două cifre pentru an (problema anului 2000)
  - mai comun: limite fixe (și mici) pentru lungimi de nume, adrese, linii de text, dimensiuni de fișiere, durate de timp, etc.
- ⇒ definiți pentru acestea cu `typedef` tipuri modificabile ulterior
- ⇒ folosiți tipurile oferite de limbaj (ex. `size_t`)